კვარტალური მაკროეკონომიკური მიმოხილვა*

კვარტალის მნიშვნელოვანი მაჩვენებლები

- სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის წინასწარი შეფასებით, რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი 9%-ით გაიზარდა.
- წლიური ინფლაცია 12.3%-ს გაუტოლდა.
- ლარის გაცვლითი კურსი აშშ დოლარის მიმართ წინა კვარტალთან შედარებით 6.6%-ით გამყარდა, ხოლო 2020 წლის III კვარტალთან შედარებით კი - 0.6%-ით გაუფასურდა.
- ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითმა მთლიანმა სალდომ 745.6 მლნ ლარი შეადგინა.
- დოლარიზაციის მაჩვენებელი შემცირდა როგორც დეპოზიტებზე, ასევე სესხებზე.

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

ელ-ფოსტა: pbo@parliament.ge

*სტატისტიკური ინფორმაციის გამოქვეყნების კალენდრის მიხედვით ზოგიერთი მონაცემი წარმოადგენს წინა კვარტლის ცვლადს

1. რეალური სექტორი

2021 წლის III კვარტალში, სტატისტიკის სამსახურის წინასწარი შეფასებით, მშპ-ის საშუალო რეალურმა ზრდამ 9% შეადგინა.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლის III კვარტალში მშპ-ს პოტენციური დონე აღემატებოდა სტატისტიკის მიერ შეფასებულ მონაცემს და შესაბამისად მშპ-ის გაპი -1.2%-ს გაუტოლდა. აღსანიშნავია, რომ წინა კვარტალში მშპ-ის გაპი დადებითი 3.8% იყო.

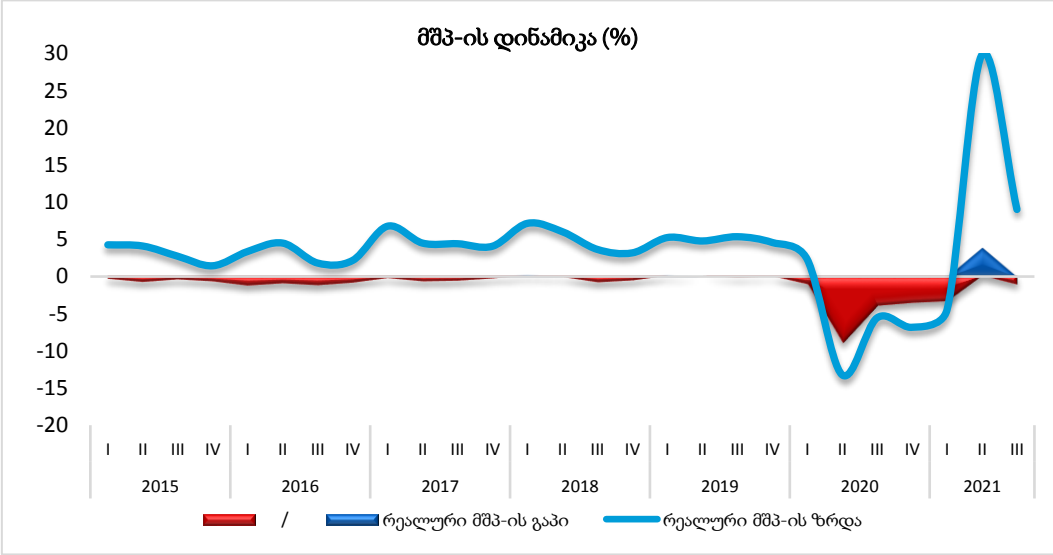

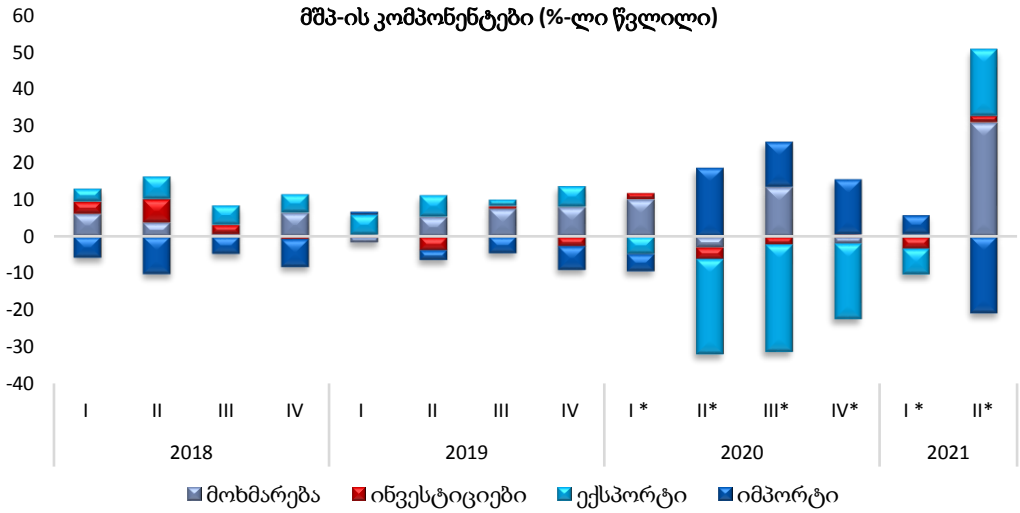

2021 წლის II კვარტალში, საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, მშპ-ს ზრდაში მნიშვნელოვანი წვლილი საბოლოო მოხმარებაზე ხარჯების ზრდას ჰქონდა.

მშპ-ის კომპონენტების ანალიზის მიხედვით, 2021 წლის II კვარტალში რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი მოხმარების (30.9%), ექსპორტის (18.2%) და ინვესტიციების (1.8%) კომპონენტებით იქნა განპირობებული. აღნიშნულ პერიოდში უარყოფითი გავლენა მშპ-ზე იმპორტს(-20.9%) ჰქონდა.

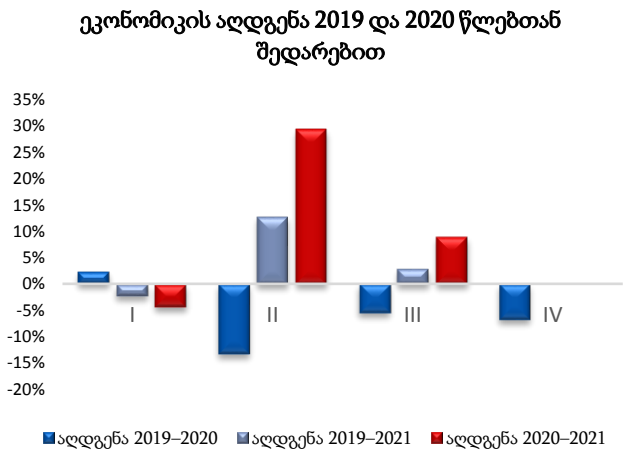

თვიურ მონაცემებზე დაკვირვებით ვლინდება, რომ ეკონომიკური ზრდის ტრენდი წრფივი არ არის.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, წინასწარი მონაცემებით, 2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, რეალური მშპ-ის ტრენდის[1] ზრდის ტემპმა 14.6% შეადგინა. 2020 წლის III კვარტალში აღნიშნული მაჩვენებელი -5.9%-ს შეადგენდა.

აღსანიშნავია, რომ ბოლო თვეების განმავლობაში პანდემიამდელ, 2019 წელთან შედარებით ეკონომიკის აღდგენის მაღალი ტემპები შეინიშნება.

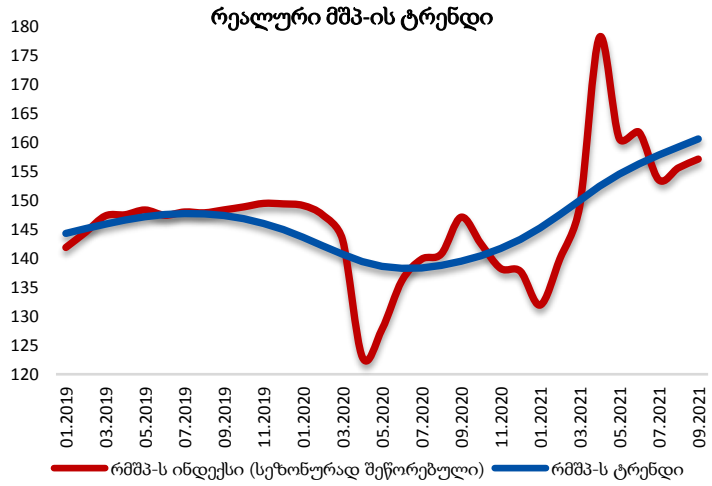

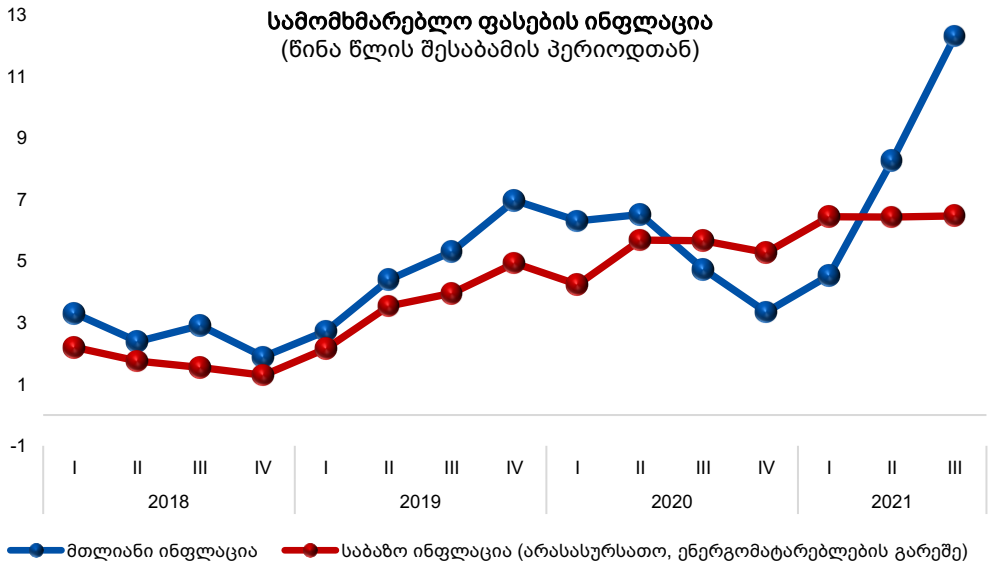

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია ზრდის ტენდენციას ავლენს.

2021 წლის III კვარტალში წლიური ინფლაციის საშუალო მაჩვენებელმა 12.3% შეადგინა, ანუ მიზნობრივი ინფლაციის 3%-იან მაჩვენებელზე მეტი. 2021 წლის III კვარტალში ინფლაციის დონის ფორმირებაზე გავლენა იქონია ძირითადად სურსათსა და უალკოჰოლო სასმელებზე, ტრანსპორტზე, ჯანმრთელობის დაცვაზე, საცხოვრებელზე, წყალზე, ელ.ენერგიაზე, აირზე, აგრეთვე სხვა სასაქონლო ჯგუფებზე ფასების დინამიკამ. აქვე აღსანიშნავია, რომ ენერგომატარებლებისა და სასურსათო პროდუქციის ფასებზე გავლენა იქონია მსოფლიო ბაზარზე ფასების ზრდამ, II კვარტალიდან მოსალოდნელზე მაღალმა ერთობლივმა მოთხოვნამ და ეკონომიკურმა ზრდამ.

[1] ტრენდი წარმოადგენს ყოველთვიური ეკონომიკური ზრდის შეფასებას სეზონურობის და შემთხვევითი რყევების გამორიცხვით

2. ფისკალური სექტორი

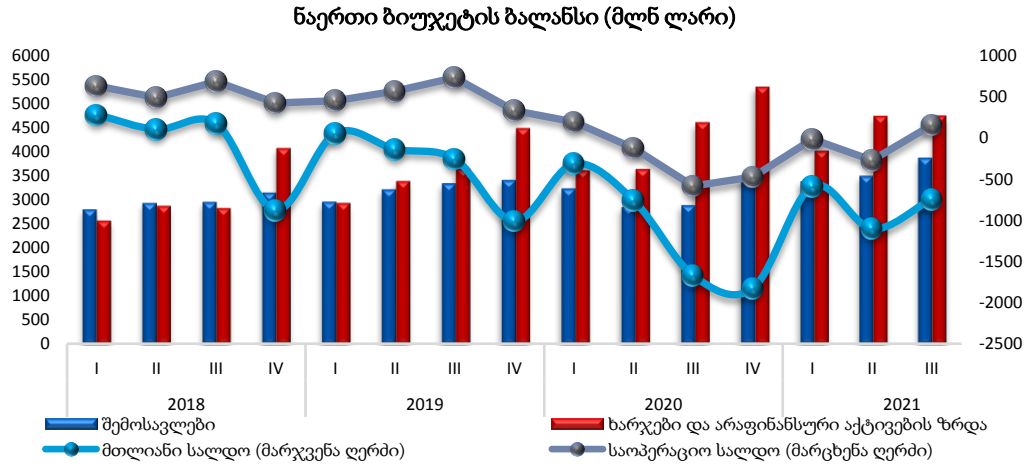

2021 წლის III კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო დაფიქსირდა.

2021 წლის III კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, 33.9%-ით გაიზარდა და 3,867 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო ხარჯებმა და არაფინანსური აქტივების შეძენამ 3%-ით მოიმატა და 4,745 მლნ ლარს გაუტოლდა. 2020 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, საოპერაციო სალდოს მაჩვენებელი 738.4 მლნ ლარით გაიზარდა, ხოლო მთლიანი სალდოს მონაცემი კი - 925.5 მლნ ლარით.

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან მიმართებით, ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 32.4%-ით გაიზარდა და 3,496 მლნ ლარით განისაზღვრა.

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ნაერთი ბიუჯეტის პირდაპირი გადასახადები 66.9%-ით გაიზარდა და 1,300 მლნ ლარი შეადგინა, არაპირდაპირმა გადასახადებმა კი 17.9%-ით მოიმატა და 2,197 მლნ ლარს გაუტოლდა.

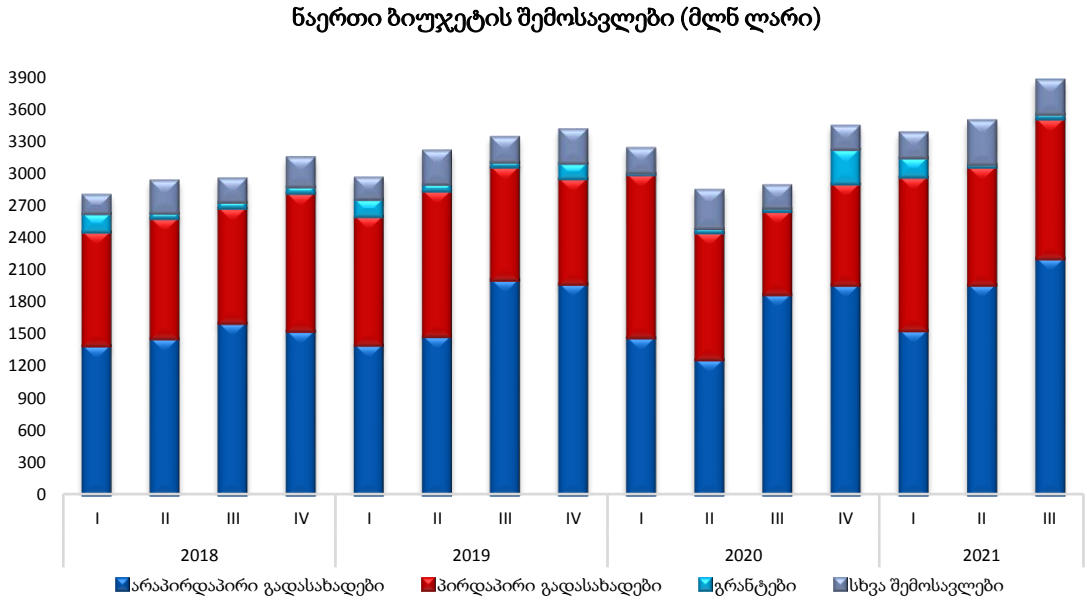

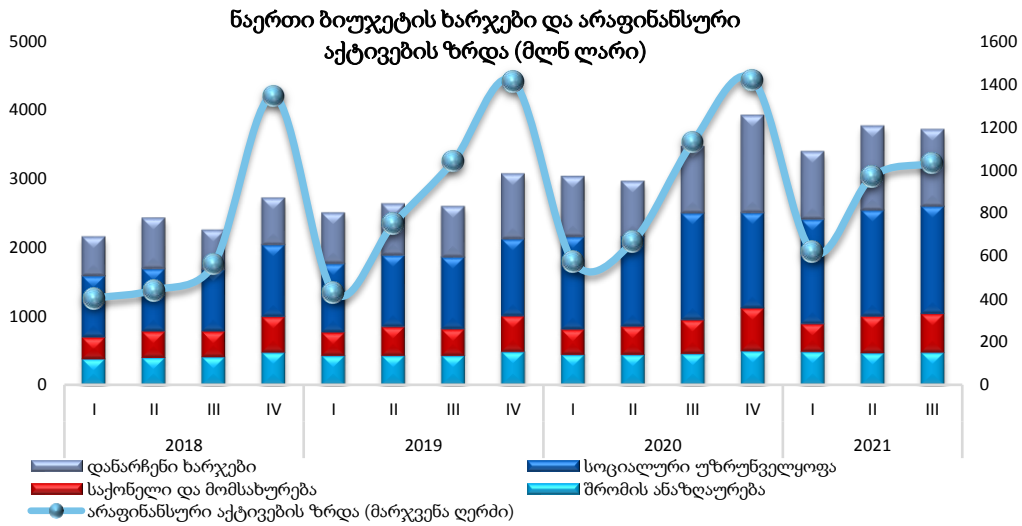

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, მიმდინარე ხარჯები ზრდის, ხოლო არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებისათვის მიმართული სახსრები კლების ტენდენციას ავლენს.

2021 წლის III კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის მიმდინარე ხარჯები 3,714 მლნ ლარს შეადგენს, რაც გასული წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 6.9%-ით მეტია. არაფინანსური აქტივების ზრდის მაჩვენებელი 1,031 მლნ ლარს უტოლდება, რაც წინა წლის შესაბამის მონაცემზე 8.7%-ით ნაკლებია.

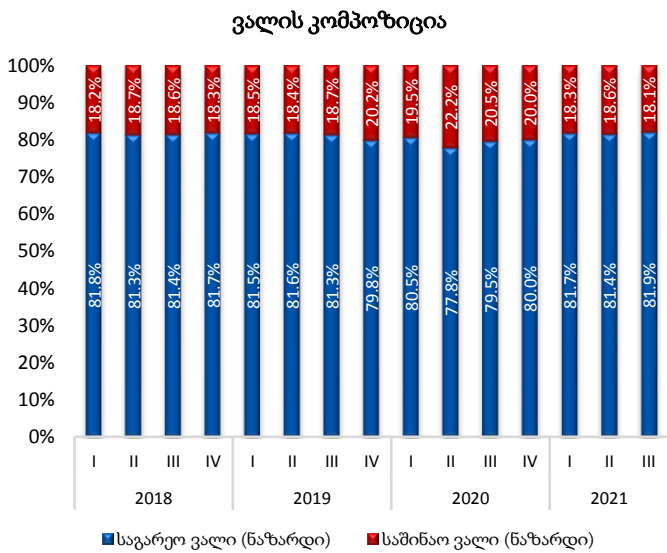

2021 წლის III კვარტალის ბოლოს - 30 სექტემბრის მდგომარეობით სახელმწიფო ვალის ნაშთმა ნომინალურ გამოსახულებაში 30,413 მლნ ლარი შეადგინა, რაც 8.8%-ით მეტია წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით. სახელმწიფო ვალის მოცულობაში საგარეო ვალის წილი 81.9%-ს შეადგენს (2020 წლის III კვარტალის ბოლოს - 79.5%), ხოლო საშინაო ვალის წილი - 18.1%-ს (2020 წლის III კვარტალის ბოლოს - 20.5%).

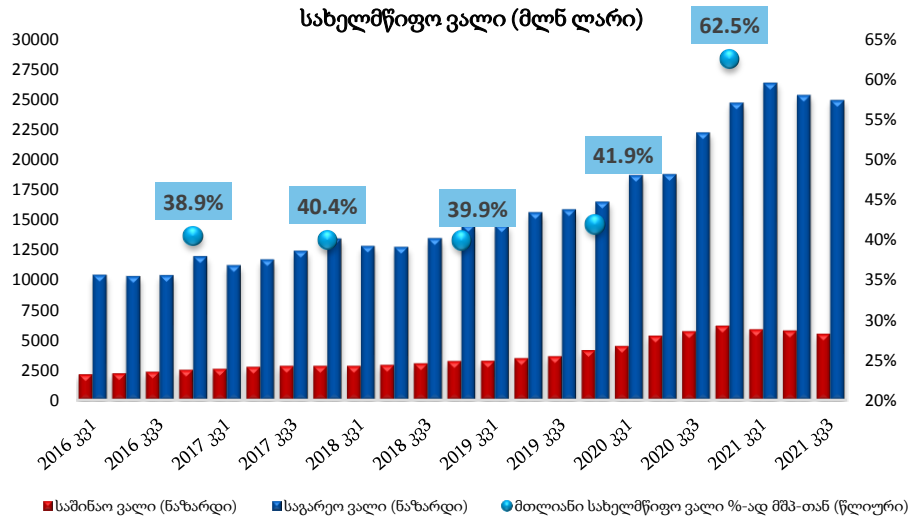

3. საგარეო სექტორი

2021 წლის II კვარტალში საგადასახდელო ბალანსის მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითი სალდო დაფიქსირდა.

2021 წლის II კვარტალში, მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითმა სალდომ 383.3 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 7.5%-ით ნაკლებია გასული წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელზე (-414.3 მლნ აშშ დოლარი). მშპ-თან მისი თანაფარდობის მაჩვენებელი -8%-ით განისაზღვრა. მიმდინარე ანგარიშის კომპონენტების მიხედვით, საქონლითა და მომსახურებით სავაჭრო ბალანსსა და წმინდა შემოსავლების დეფიციტს მხოლოდ ნაწილობრივ ფარავს მიმდინარე ტრანსფერტების დადებითი სალდო. აღსანიშნავია, რომ მოგზაურთა მომსახურება, არსებული პრობლემების გათვალისწინებით, 2021 წლის I კვარტალში 87.5%-ით შემცირდა. თუმცა დადებითი დინამიკა შეინიშნება II კვარტალში. მოგზაურთა მომსახურების მაჩვენებელი 753.3%–ით გაიზარდა.

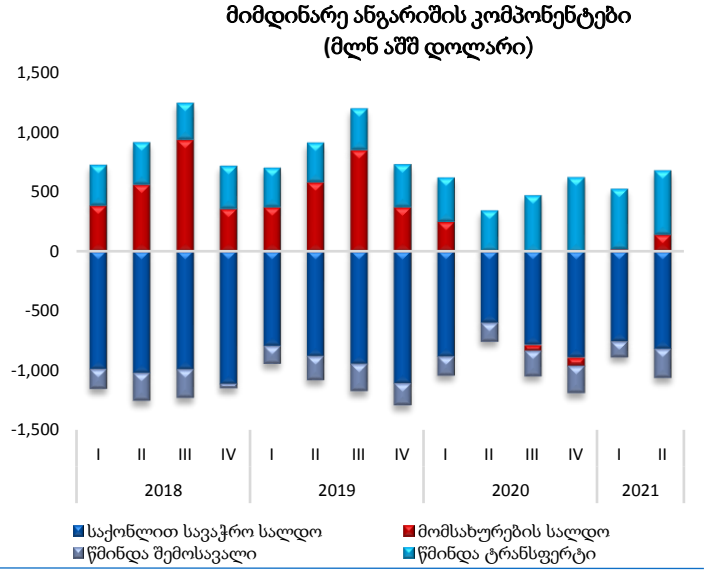

2021 წლის II კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების ძირითად წყაროს სარეზერვო აქტივები და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები წარმოადგენდა.

ამ პერიოდში წმინდა პირდაპირმა ინვესტიციებმა 148 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა (მშპ-ის მიმართ 3.1%), რაც 2.3%-ით ნაკლებია წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით.

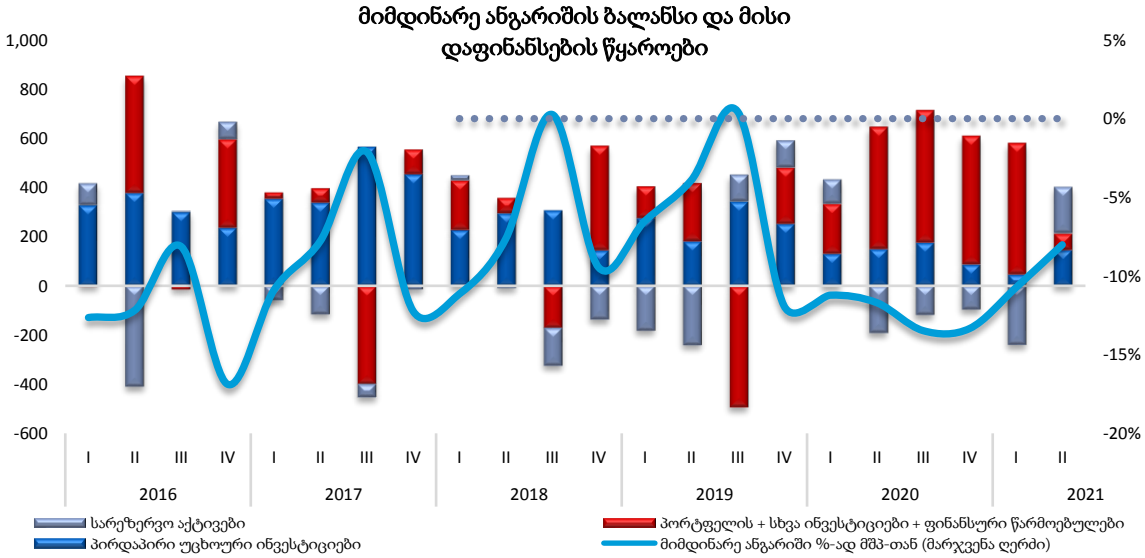

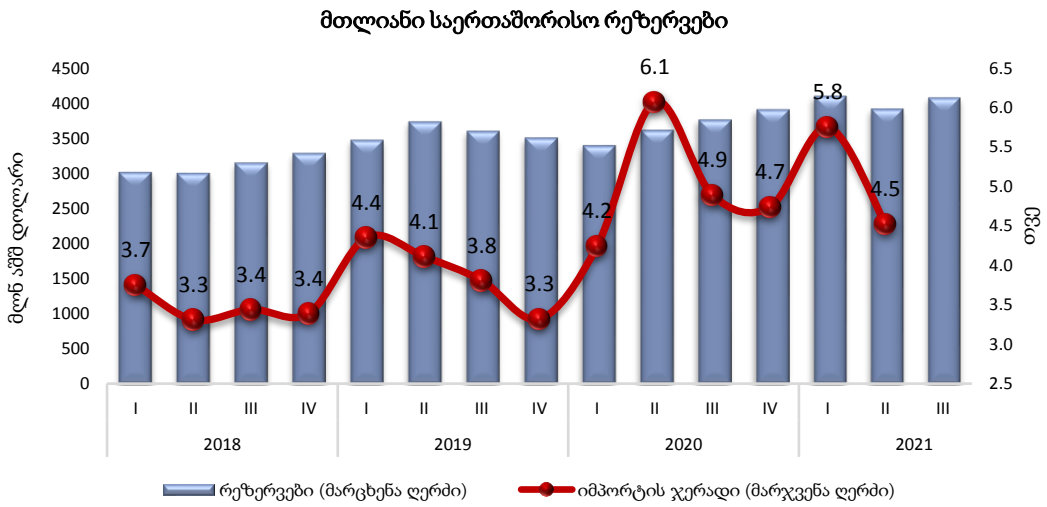

2021 წლის III კვარტალში მთლიანმა საერთაშორისო რეზერვებმა 4,077 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

2021 წლის III კვარტალის ბოლოსათვის საერთაშორისო რეზერვების ოდენობა 4,077 მლნ აშშ დოლარით განისაზღვრა, რაც 2020 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 8.3%-ით მეტია. 2020 წლის განმავლობაში ეროვნულმა ბანკმა სავალუტო აუქციონზე ვალუტის მკვეთრი გაუფასურების საპასუხოდ 873 მლნ აშშ დოლარი გაყიდა. 2021 წლის იანვარ-სექტემბერში კი სებ-მა 333 მლნ აშშ დოლარი გაყიდა.

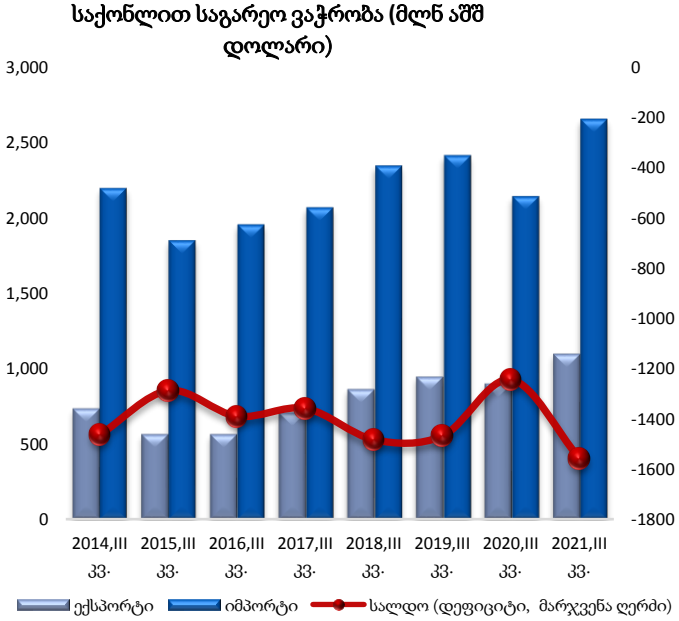

2021 წლის III კვარტალში საქონლით საგარეო ვაჭრობაში ექსპორტის და იმპორტის ზრდის ტენდენცია გამოიკვეთა.

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, ექსპორტი 21.9%-ით, ხოლო იმპორტი 23.8%-ით გაიზარდა. საყურადღებოა, რომ 2020 წელს ექსპორტის და იმპორტის მნიშვნელოვანი კლების შემდეგ, 2021 წლის III კვარტალში როგორც ექსპორტის ასევე იმპორტის მაღალი ზრდა დაფიქსირდა. საანალიზო პერიოდში ექსპორტის წილი საგარეო სავაჭრო ბრუნვაში 29.5%-დან უმნიშვნელოდ 29.2%-მდე შემცირდა.

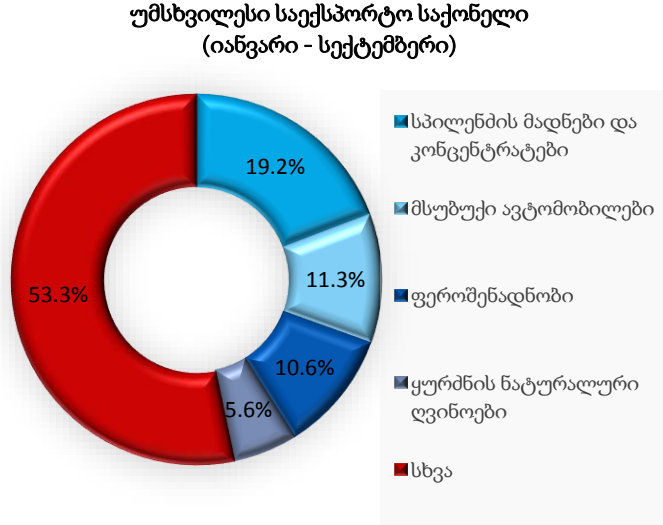

4. მონეტარული სექტორი

2021 წლის III კვარტალში მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთმა 10% შეადგინა.

2020 წლის დასაწყისში მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 9.0%-ს შეადგენდა, II კვარტლიდან კი ეტაპობრივი შემცირება დაიწყო და 2020 წლის ბოლოს 8.0%-ით განისაზღვრა. 8.0% შენარჩუნდა 2021 წლის იანვარ-თებერვალშიც, მარტიდან კი ინფლაციური ზეწოლის შერბილების მიზნით, მიზანშეწონილი გახდა მონეტარული პოლიტიკის თანდათანობით გამკაცრება და განაკვეთი 8.5%-მდე გაიზრდა. აპრილში მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტის გადაწყვეტილებით განაკვეთი 9.5%-მდე, ხოლო აგვისტოში 10%–მდე გაიზარდა და აღნიშულ დონეზე შენარჩუნდა 2021 წლის III კვარტლის განმავლობაში.

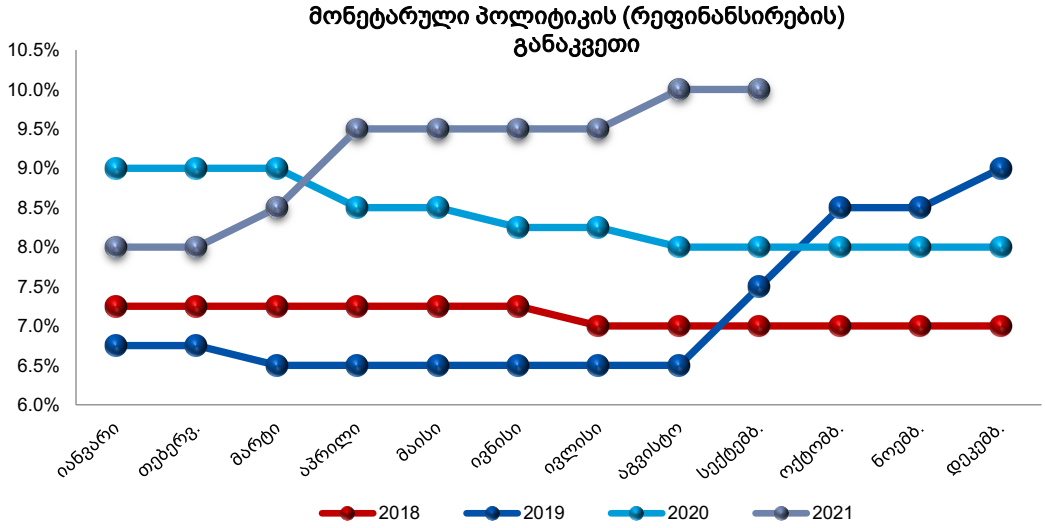

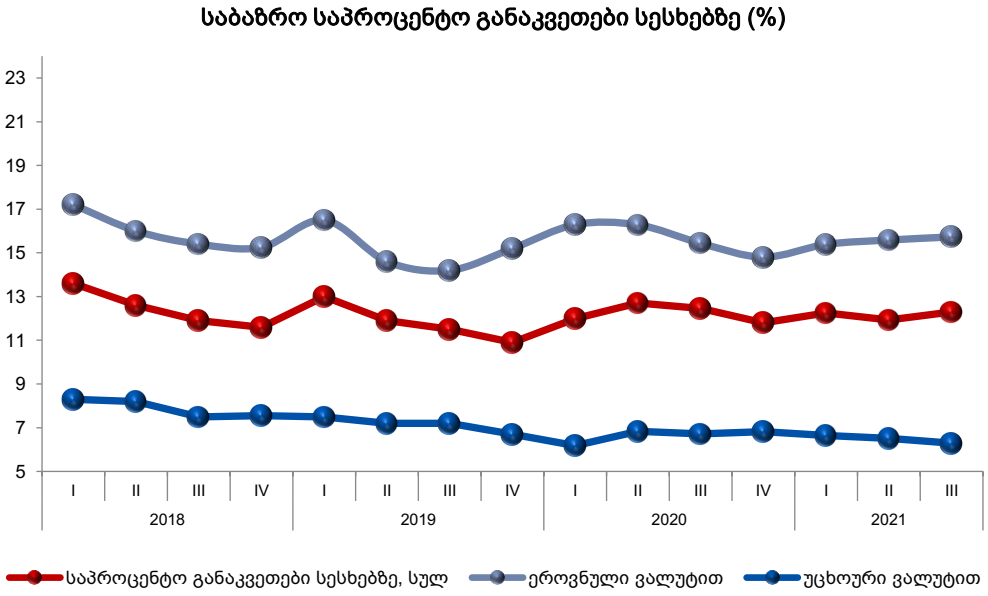

2021 წლის III კვარტალში საბაზრო საპროცენტო განაკვეთი სესხებზე 12.3%-ს შეადგენს.

2021 წლის III კვარტალში საბაზრო საპროცენტო განაკვეთი სესხებზე, წინა კვარტალთან შედარებით, 0.4%-ული პუნქტით გაიზარდა და 12.3%-ით განისაზღვრა. ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთმა 15.7% შეადგინა (0.1%-ული პუნქტით მეტი), ხოლო უცხოურ ვალუტაში სესხებზე - 6.3% (0.2%-ული პუნქტით ნაკლები).

2021 წლის III კვარტალში, წინა კვარტალთან შედარებით, ლარის კურსი ყველა ძირითად ვალუტასთან მიმართებით გამყარდა.

2021 წლის III კვარტალში ლარის კურსი (პერიოდის საშუალო) აშშ დოლარის მიმართ, წინა კვარტალთან შედარებით 6.6%-ით გამყარდა, ხოლო 2020 წლის II კვარტალთან მიმართებით - 0.6%-ით გაუფასურდა. 2020 წლის III კვარტალთან შედარებით, ლარი ასევე გაუფასურდა ევროსთან (1.5%-ით), აზერბაიჯანულ მანათთან (0.5%-ით), უკრაინულ გრივნასთან (3.1%-ით) და რუსულ რუბლთან (0.9%-ით), ხოლო გამყარდა თურქულ ლირასთან (17.8%) და სომხურ დრამთან (0.4%-ით) მიმართებით.

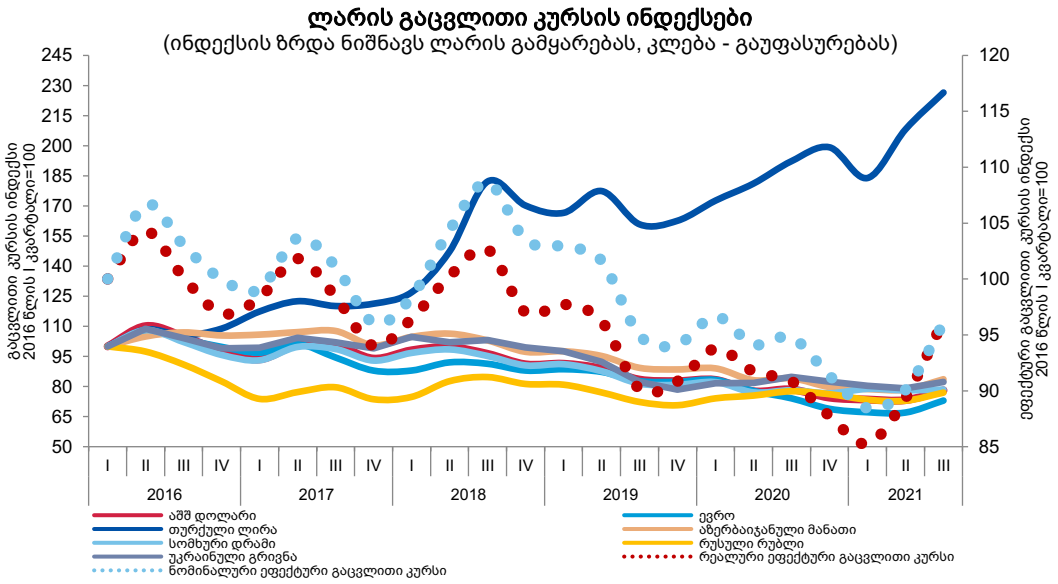

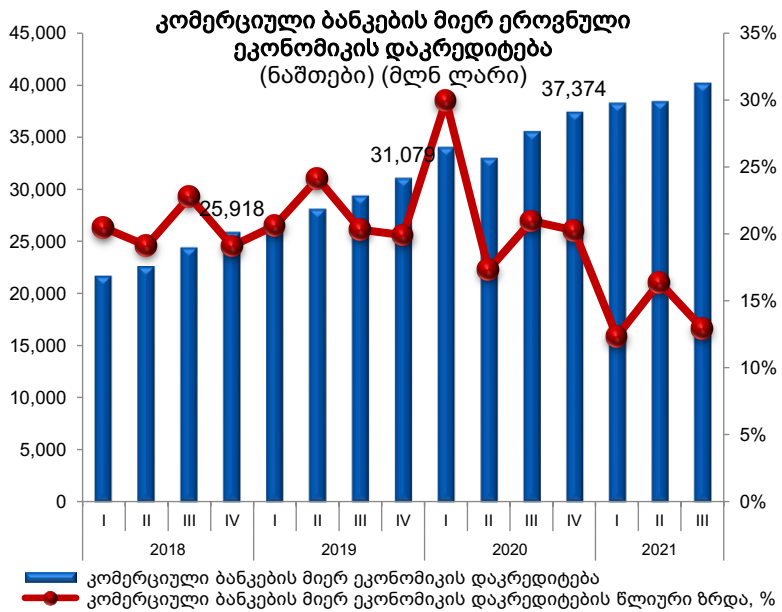

2021 წლის III კვარტალში, ეროვნულ ეკონომიკაზე გაცემული სესხები (ნაშთები) გაიზარდა.

2021 წლის III კვარტალში, 2020 წლის ანალოგიურ პერიოდთან მიმართებით, ეროვნულ ეკონომიკაზე გაცემულმა სესხებმა 12.9%-ით მოიმატა, წინა კვარტალთან შედარებით კი - 4.5%-ით. მთლიანი სესხების ნახევარზე მეტი შინამეურნეობებზე გაიცა.

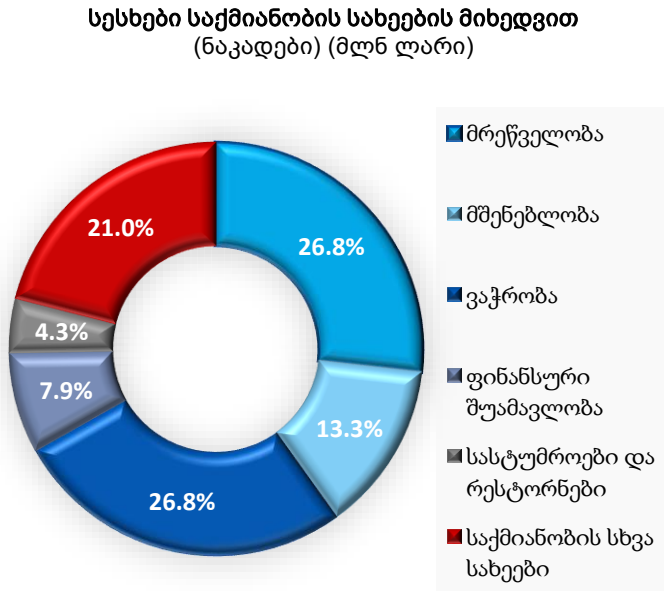

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, დოლარიზაციის მაჩვენებელი შემცირდა როგორც დეპოზიტებზე, ასევე სესხებზე.

2020 წლის I კვარტალში ორივე მაჩვენებლის მაღალი ზრდა დაფიქსირდა და შესაბამისად 64.8% და 58.6% შეადგინა დეპოზიტების და სეხების დოლარიზაციამ. 2020 წლის ბოლოსთვის კი დოლარიზაცია შემცირდა ორივე მაჩვენებელზე, თუმცა 2021 წლის I კვარტალში კვლავ მაღალი დეპოზიტების დოლარიზაცია დაფიქსირდა 64.6%. 2021 წლის III კვარტალში წინა კვარტალთან შედარებით, დოლარიზაციის მაჩვენებელი დეპოზიტებზე 1%-ული პუნქტით შემცირდა და 59.9% შეადგინა, ხოლო სესხებზე 1.2%-ული პუნქტით შემცირდა და 51.5% შეადგინა.

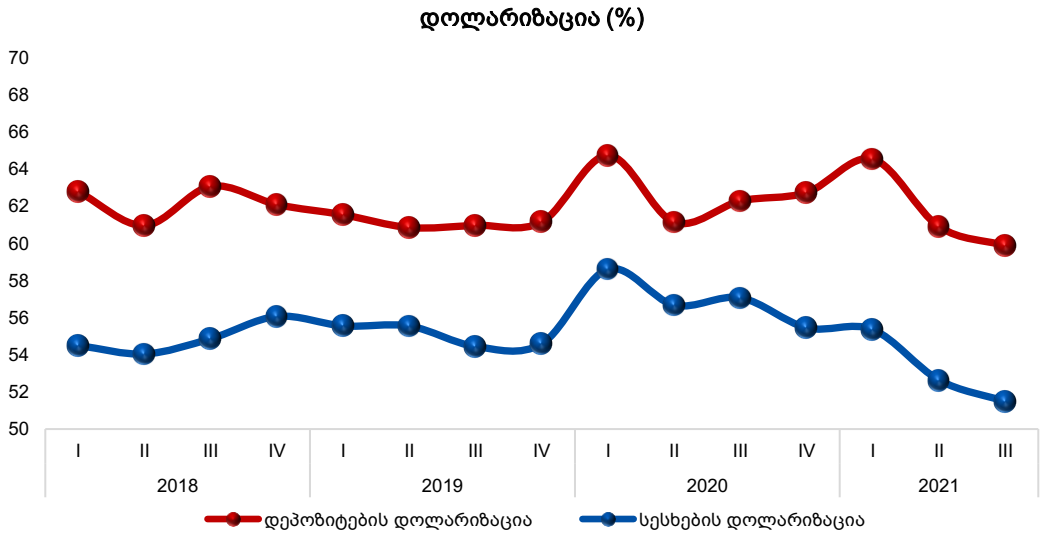

5. სოციალური სფერო

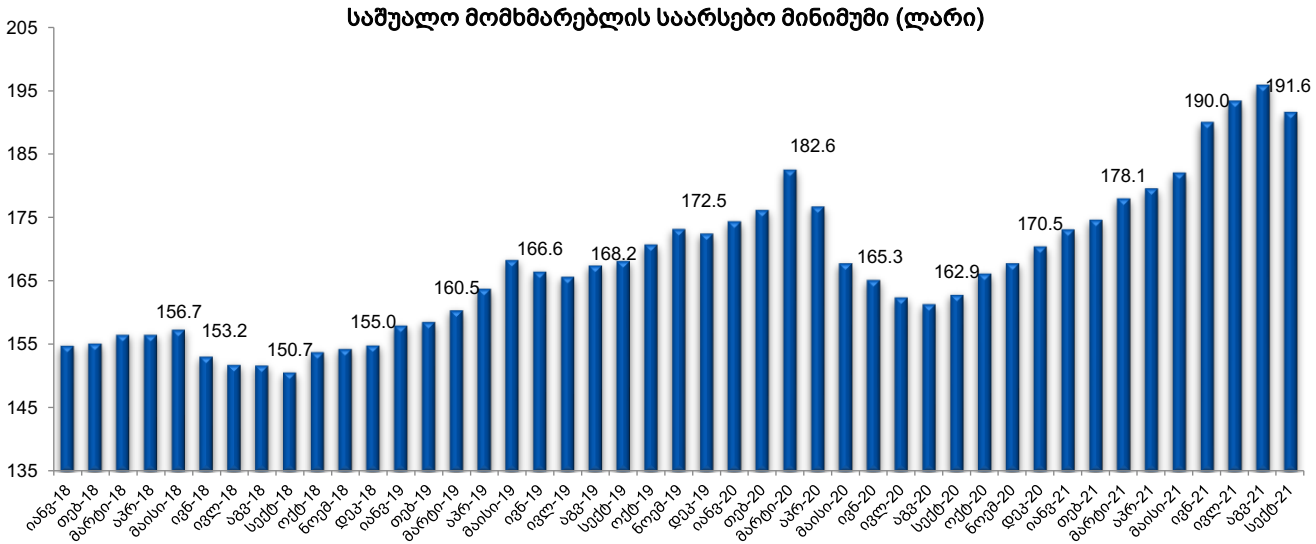

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან მიმართებით, საარსებო მინიმუმი გაიზარდა.

2021 წლის III კვარტალის ბოლოს - სექტემბერი - საშუალო მომხმარებლის საარსებო მინიმუმმა 191.6 ლარი შეადგინა, რაც გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 28.6 ლარით მეტია.

2021 წლის III კვარტალში, წინა წლის III კვარტალთან მიმართებით, ჯანდაცვაზე და განათლებაზე გაწეული სახელმწიფო დანახარჯები გაიზარდა.

2021 წლის III კვარტალში განათლებაზე გაწეულმა ხარჯებმა (ფუნქციონალურ კლასიფიკაციაზე დაყრდნობით) 386.4 მლნ ლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ანალოგიური პერიოდის მონაცემთან მიმართებით 1%-ით მეტია (სულ შესრულებულია კვარტალური გეგმის 99.8%). ჯანდაცვაზე დანახარჯებმა 654.2 მლნ ლარი შეადგინა, ანუ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 48.9%-ით მეტი (სულ შესრულებულია კვარტალური გეგმის 95.7%).

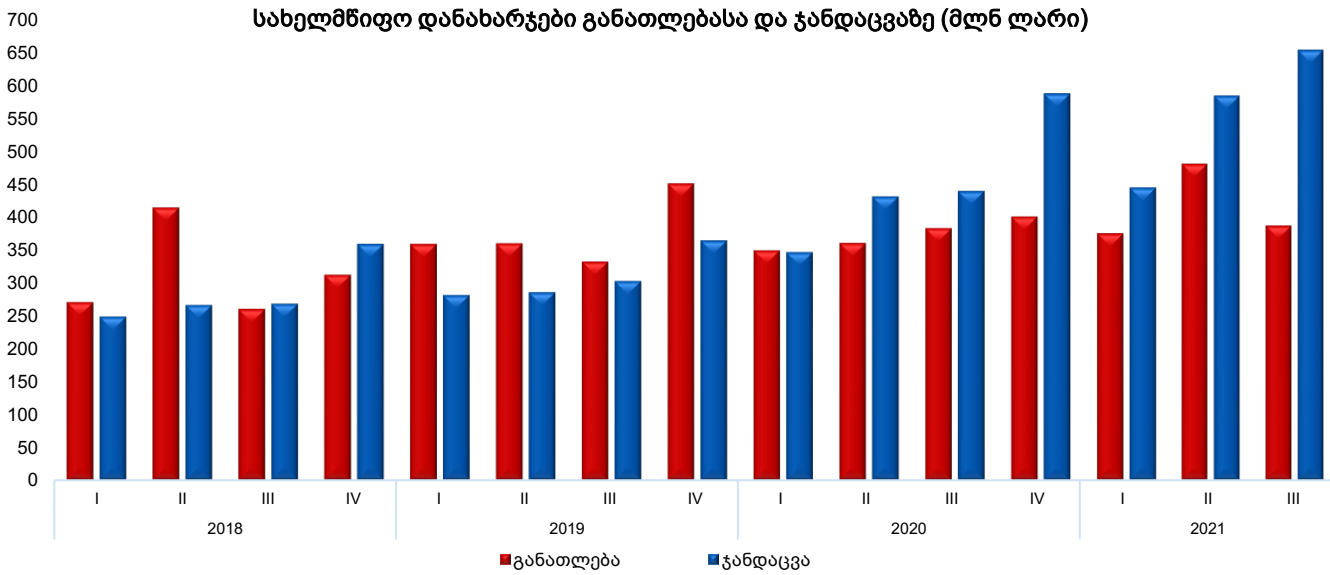

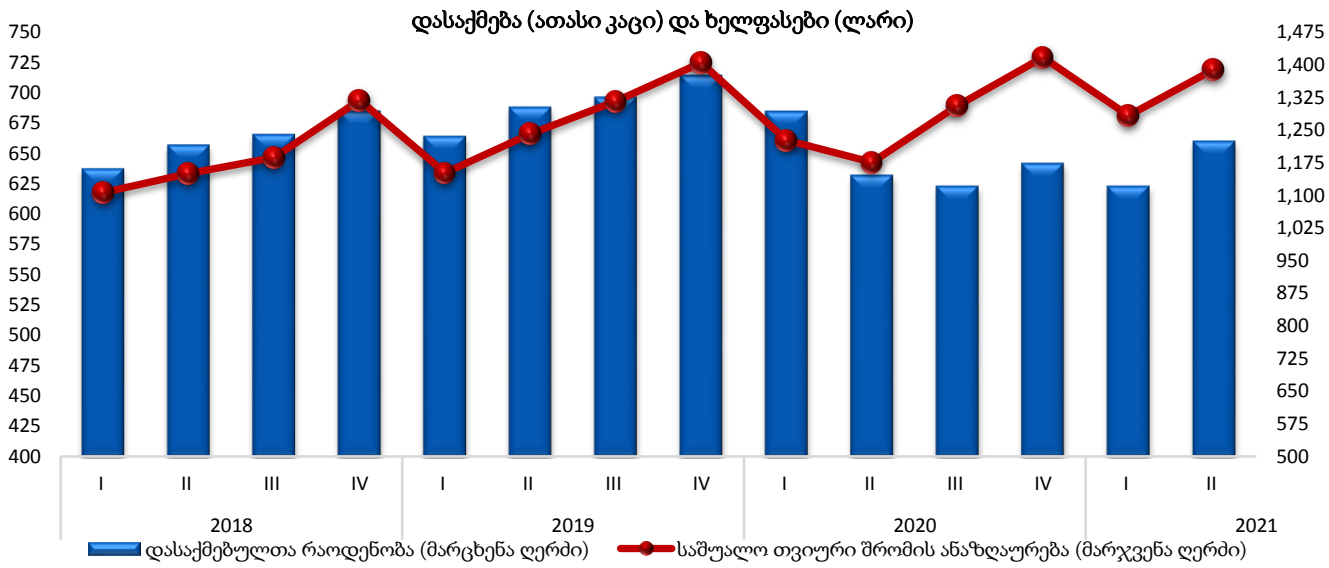

2021 წლის II კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, ბიზნესს სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობა და შრომის ანაზღაურება ზრდის ტენდენციას ავლენს.

2021 წლის II კვარტალში ბიზნესს სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობამ 659.7 ათასი კაცი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამის მაჩვენებელზე 4.4%-ით მეტია. 2021 წლის II კვარტალში საშუალო თვიური შრომის ანაზღაურება 1,389.6 ლარით განისაზღვრა, ანუ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 214 ლარით მეტი.